

УДК 378:316.77:004

*Колісник-Гуменюк Юлія, доктор пед. наук, доцент,
старший викладач кафедра технологічної освіти, факультет технологій та дизайну,
Український державний університет імені Михайла Драгоманова.*

ЗНАЧЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ В ОСВІТНЬОМУ ПРОСТОРИ ЗВО

***Анотація.** Нова освітня парадигма вимагає перегляду організації навчання у ЗВО України. Інноваційне оновлення педагогічної системи має забезпечити зростання особистісного потенціалу як студентів, так і викладачів, сприяти їхньому самовдосконаленню та саморозвитку. Необхідно замінити традиційну освіту, яка характеризується накопичуванням знань на освіту проблемно-визначальну. Головне завдання освіти формувати та розвивати особистість студента, спонукати її до набуття знань та практичних умінь.*

***Ключові слова:** інтерактивні методи, активні методи, інноваційне навчання, вища освіта.*

***Kolisnyk-Humeniuk Yuliia, Doctor of pedagogic sciences, associate professor,
senior lecturer, Department of technological education, Faculty of Technology and Design,
Ukrainian Mykhailo Dragomanov State University.Lviv, Ukraine***

THE SIGNIFICANCE OF INTERACTIVE LEARNING METHODS IN THE EDUCATIONAL SPACE OF HIGH SCHOOLS

***Abstract.** While studying, students have to do much more than just listen and record the teacher's ready thoughts. They can produce information independently, identify and discuss problems, find ways to solve them, observe and plan. Must be able to apply new knowledge and skills in practice, create feedback.*

The innovative renewal of the pedagogical system should ensure the growth of the personal potential of both students and teachers, promote their self-improvement and self-development. It is necessary to replace traditional education, which is characterized by the accumulation of knowledge, with problem-determining education.

***Keywords:** interactive methods, active methods, innovative learning, higher education.*

Інноваційне (лат. *innovation* – оновлення, зміна) навчання – зорієнтоване на динамічні зміни в навколишньому світі навчальна та освітня діяльність, що ґрунтується на розвиткові різноманітних форм мислення, творчих здібностей, високих соціально-адаптаційних можливостей особистості.

Інноваційне оновлення педагогічної системи має забезпечити зростання особистісного потенціалу як студентів, так і викладачів, сприяти їхньому самовдосконаленню та саморозвитку. Необхідно замінити традиційну освіту, яка характеризується накопичуванням знань на освіту проблемно-визначальну. Студенти накопичують знання, але їх не застосовують на практиці, в свою чергу викладачі сподіваються отримати результати в майбутньому. Студенти є пасивними отримувачами знань, які вони не розуміють, вважають не своїми, не

вміють їх застосувати та здебільшого забувають більшу частину після отримання оцінки. За умов проблемно-визначальної освіти студенти вивчають та аналізують реальні питання та проблеми які є в повсякденному житті. Навчання відбувається набагато успішніше, якщо студенти самостійно формулюють завдання та виконують їх виходячи з власного життєвого досвіду.

У рамках інтерактивного навчання викладачі можуть постійно відстежувати прогрес студентів. Викладачам набагато простіше дізнатись де знаходиться студент на своєму навчальному шляху та що йому потрібно для досягнення успіху. Інтерактивне навчання також дозволяє викладачам використовувати різні медіа платформи, та інструменти, щоб заняття були цікавими, розважальними та інтерактивними. Коли студенти занурені в захоплюючий потік освіти, у них набагато більше шансів продовжити навчання у свій вільний час.

Тому під час навчання студенти мають робити набагато більше, ніж просто слухати і фіксувати готові думки викладача. Вони можуть продукувати інформацію самостійно, визначати та обговорювати проблеми, знаходити шляхи їх розв'язання, спостерігати і планувати. Повинні мати змогу застосовувати нові знання та навички на практиці, створювати зворотні зв'язки.

Важливо, щоб характер інновацій відображав суспільні вимоги до підготовки фахівців і потреби студентів, урахував специфіку конкретного закладу. Сама ж інноваційна діяльність вимагає належної організаційної роботи: аналізу компетентними експертами й перевірки на практиці методів, які використовуються під час навчання; збирання, оброблення, систематизації, накопичення і використання інформації про інновації; ресурсного обґрунтування і визначення механізму практичної реалізації інноваційних процесів; розроблення проектів, програм, положень щодо реалізації інноваційних процесів та їх оцінку за певними критеріями; визначення системи контролю. Крім того, описуючи зміст інновації, треба виділяти базові управлінські дії, що включають функції аналізу, прогнозування, планування й організації, координування, контролю. Показником якості інновації є підвищення ефективності освітньої діяльності навчального закладу.

Інтерактивне навчання досліджували такі науковці та методисти, як Т. Алексич, Н. Баліцька, Г. Ващенко, С. Гончаров, В. Гузеєв, Л. Жумик, С. Іванішена, М. Кларін, О. Когут, Т. Костюкова, О. Кравчик, О. Марига, І. Маркова, Л. Пироженко, В. Павленко, О. Пометун, Г. П'ятакова, Г. Сиротинко, Г. Шевченко, Н. Шмельова, О. Ярошенко, Th. Kral, J. Jobson та ін.

Н. О. Шмельова, провівши дослідження, довела, що перспективними педагогічними інноваціями є: активні форми навчання – 64%, мотивація студентів – 23%, індивідуальна робота зі студентами – 20%. За допомогою

активних методів діяльності студенти зможуть не тільки опанувати нові знання, а й використовувати їх для досягнення більш високих результатів навчання. Студенти повинні вчитися проводити дослідження в групі й самостійно вивчати та інтерпретувати набуту інформацію. У площині інноваційних педагогічних технологій важливим елементом є самостійне дослідження навчальної проблеми, що може бути складовою різних видів дискусій, дидактичних ігор, лекційного викладу з елементами застосування інтерактивних кейс-технологій, підготовки самостійних проектів, групової роботи, самостійної або групової роботи з джерелами.

Сутність інтерактивних методів полягає, зокрема, в тому, що це навчання у взаємодії та співпраці, в якому і викладач, і студенти є суб'єктами навчання. Основний принцип інтеракції – постійна взаємодія студентів між собою, їхня співпраця, спілкування. Викладач у такій моделі навчання – лише організатор і координатор інтерактивної взаємодії. Інтеракція виключає будь-яке домінування учасника навчання чи думки над іншими. У процесі діалогового навчання студенти навчаються критично мислити, вирішувати складні проблеми, аналізуючи їх, зважувати альтернативні думки, приймати продумані рішення, брати участь у дискусії, спілкуватись з іншими людьми.

Упроваджуючи інтерактивні методи навчання, важливо звернути увагу на те, щоб студенти вміли індивідуально й колективно одержати й оцінити інформацію; брати участь в обговоренні всіх думок та ідей. Даний процес має забезпечуватись вільним висловленням всіма учасниками групи. Саме завдяки активному використанню зворотного зв'язку учасники групи дізнаються, як інші люди сприймають їхню манеру спілкування, стиль мислення, особливості поведінки. Використовувати універсальні стандарти, які допомагають оцінити позицію, прийняти рішення; уміти повідомляти свої рішення і відстоювати свою думку. Інтерактивність допомагає студентам удосконалити особистий пізнавальний потенціал, здобути досвід колективної роботи, вдосконалити вміння оцінювати ситуацію, приймати рішення в суперечливих питаннях; сприяти активному пошуку студентами нових ідей і шляхів їх вирішення; розвивати творчу, креативну, ініціативну особистість; створювати комфортні умови для навчання, зробити навчальний матеріал доступнішим і цікавим.

Структура інтерактивного заняття складається з п'яти елементів: мотивація – фокусування уваги студентів на проблемі заняття (не більше 5% часу заняття); оголошення, представлення теми та очікуваних навчальних результатів (не більше 5% часу заняття); надання студентам необхідної інформації за мінімально короткий час, для того щоб на її основі виконувати практичні завдання шляхом інтерактивної взаємодії. Це може бути міні-лекція, читання роздаткового

матеріалу, перевірка домашнього завдання, опанування інформації з допомогою технічних засобів навчання або наочності тощо (10-15% часу заняття); інтерактивні вправи – центральна частина заняття. Це передбачає застосування до трьох інтерактивних технологій, що добираються залежно від очікуваних результатів (45-60% часу на занятті); підведення підсумків, оцінювання результатів заняття – процес, зворотний інструктажу, що називають «рефлексією». Його завдання – прояснити зміст опрацьованого, проаналізувати результат, зробити висновки, закріпити чи відкоригувати засвоєння, намітити нові теми для обговорення, установити зв'язок між тим, що вже відомо, і тим, що знадобиться засвоїти, навчитись у майбутньому, скласти план подальших дій (до 20% часу).

Нині у ЗВО використовують переважно тренінги, ситуаційні задачі, майстер-класи, кейс-методи, прес-конференції, тестування, рольові ігри, ігрове навчання, роботу в парах, круглі столи, мультимедійні лекції та практичні заняття, електронні навчальні підручники. На лекційних та практичних заняттях використовують індивідуальні роздаткові матеріали, відео, аудіо, комп'ютерна техніка. Все це допомагає у формуванні професійних якостей майбутніх фахівців.

Підготовка молоді до професійної діяльності в умовах сучасних ринкових відносин вимагає активізації навчальних можливостей студента замість переказування готової інформації. Ефективність і сила впливу на свідомість студентів залежить від умінь і стилю роботи кожного викладача. Студентів треба втягувати в дискусії й заохочувати порушувати питання. Це робить атмосферу в аудиторії більш демократичною, творчою, емоційною. Використання викладачами новітніх технологій оптимізуватиме навчально-виховний процес, адже заняття мають захоплювати студентів, пробуджувати у них інтерес і мотивацію, навчати самостійному мисленню та формувати зацікавлення до майбутньої професії. Здобуття навичок відбору теоретичного та ілюстративного матеріалу відповідно до цілей заняття дозволить не лише визначити і класифікувати оптимальні форми організації навчальної роботи, а й розвивати особистість майбутніх фахівців.

Список використаних джерел

1. Smirnova, O., Kolisnyk-Humenyuk, Y., Yemelova, A., Saprykina, L., Krasnyuk, I., & Piddubna, O. The Problem of Introducing Advanced Competencies for Fine Arts Teachers in Ukraine (2022). *Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14 (2), 284-300.
2. Haidamaka, O., Kolisnyk-Humenyuk, Y., Storizhko, L., Marchenko, T., Poluboiaryna, I., & Bilova, N. Innovative Teaching Technologies in Postmodern Education: Foreign and Domestic Experience (2022). *Postmodern Openings*, 13(1 Sup1), 159-172.